

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко / /
«_3_» ____09____ 2024_р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри філософії та СПН
Протокол №1 від 3.09.2024р.

В. о. завідувача кафедри
доц. О.П. Кваша / /

Робоча програма навчальної дисципліни
«ЛОГІКА»

Розробник: О. П. Кваша, канд. політ. наук

Краматорськ – Тернопіль 2024

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»		денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»
Кількість кредитів		ОПП (ОНП) «Логіка»	Обов'язкова	
4,5				
Загальна кількість годин				
120				
Модулів – 1		Професійна кваліфікація: бакалавр політології	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1			2	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)			Семестр	
			3	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 4 / самостійної роботи студента 6 /		Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	30	
			Практичні/Лабораторні	
			15/	/
			Самостійна робота	
			75	
			Вид контролю	
		іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання - 45/75

II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 Перші дослідження з логіки датуються V ст. до н.е. Мислителі Стародавньої Індії і античної Греції вивчали мислення і намагалися узагальнити свої знання у вигляді певних структур і правил. Починаючи з Парменіда, Зенона і Геракліта, які дали міцний імпульс подальшому розвитку логічних студій, ця галузь знань постійно прогресувала ще в лоні філософії. Логіка була і є важливою загальноосвітньою дисципліною у навчальних закладах Європи, починаючи із Середньовіччя. Такою вона лишається і нині.

Логіка є однією з фундаментальних наук в системі пізнання всесвіту. В наш час ця наука є доволі розвинутою, має високий теоретичний рівень і чимало спеціалізованих напрямків. На шляхах практичного застосування результатів досліджень сучасної логіки прогноуються нові революційні відкриття.

Для студентів-політологів окреслене коло питань сприятиме кращому опануванню професійно-орієнтованих дисциплін та успішному фаховому становленню. Крім того, засвоєння курсу “Логіка” формує навички самостійної роботи над актуальними проблемами сучасного світу, допоможе студентам оволодіти методами розумового мислення.

2.2 **Мета дисципліни** – передбачає ознайомлення студентів з логічною теорією мислення і оволодіння навичками логічного аналізу здобутого у процесі навчання політологічного знання та інтерпретації формалізованої мови науки логіки в сфері політології; виявлення логічних помилок в міркуваннях з політологічним змістом; виведення політологічного знання; доведення політологічного знання на істинність або спростування на хибність.

2.3 **Завдання дисципліни** - ознайомити студентів із теоретичними основами логіки як філософської науки про процедуру правильного, аналітичного, критичного мислення; способами його організації та законами, дотримання котрих забезпечує формальну правильність здійснення інтелектуальних операцій і є умовою їх практичної ефективності. На понятійному рівні розкрити студентам тенденції історичного розвитку логіки як галузі філософського та методологічного знання. Навчити студентів практичним навичкам формування логічної культури мислення; критичного аналізу політичних та політологічних текстів; побудови нормованих повідомлень; освоєння прийомів формування логічної аргументації при проведенні політичного та політологічного дискурсу.

2.4 **Міждисциплінарні зв'язки:** Зміст навчальної дисципліни ґрунтується на основі засвоєння таких навчальних дисциплін, як «Всесвітня історія».

2.5 Мова викладання: українська

III ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Логіка» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та фаховими (спеціальними) компетентностями, як:

- знання предметної області та професійної діяльності (ЗК01);
- здатність вільно спілкуватися державною мовою усно і письмово у професійній діяльності (ЗК02);
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Наполегливість у досягненні мети, турбота про якість виконуваної роботи. Здатність оцінювати об'єкти політичного знання, основні проблеми і суперечності (ЗК03);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). здатність до ефективного комунікування та співпраці з колегами, толерантність до іншої та інакшої позиції (ЗК04).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

- розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності (ПРН01);
- вільно спілкуватися державною мовою усно і письмово у професійній діяльності (ПРН02);
- вміти критично мислити у сфері професійної діяльності (ПРН03);
- мати навички професійної комунікації (ПРН04).

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Логіка», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформулювати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння об'єкту та предмету курсу; здатний назвати в яких напрямках розвивалася логіка; здатний визначити та описати особливості мови логіки; здатний продемонструвати знання про поняття, як форму мислення; здатний назвати основні характеристики властиві судженню як формі мислення; здатний продемонструвати знання про різницю умовиводу від інших логічних форм; здатний продемонструвати знання про поняття та види дедуктивного міркування; здатний пояснити, що таке категоричний силізм; здатний продемонструвати знання про поняття правдоподібних міркувань; здатний пояснити, що таке індуктивні умовиводи; здатний продемонструвати знання про основні закони логіки; здатний продемонструвати знання про головні засади теорії аргументації; здатний показати знання про поняття гіпотези.

в афективній сфері:

здобувач здатний виявляти в текстах формальні елементи мислення; здатний користуватися мовою логіки; здатний здійснювати типологію понять;

здатний проводити обмеження, узагальнення, визначення і поділ понять; здатний користуватися колами Ейлера для логічних дій із судженнями; здатний знаходити помилки в умовиводах, аналізувати і виправляти їх; здатний знаходити помилки в дедуктивних міркуваннях, аналізувати і виправляти їх; студент здатний знаходити помилки в правдоподібних міркуваннях, аналізувати і виправляти їх; здатний застосовувати знання законів логіки у навчанні, спілкуванні, науковій діяльності; здатний використовувати правила доведення і спростування в інтелектуальній діяльності; здатний записати шлях побудови гіпотези; застосовувати набуті теоретичні знання для здійснення порівняльного аналізу політичних процесів, політичних інститутів, систем та режимів; розділяти цінності колективної та наукової етики, аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні і соціальні події, явища з використанням наявних методів та законів логіки.

у психомоторній сфері:

здобувач здатний розуміти значення логіки для освіти і виховання; здатний відмітити функції логіки у різних сферах суспільного життя; здатний користуватися символами логіки при політологічній дискусії; здатний показати взаємозв'язок наших уявлень про істинність чи хибність актів мислення із надбаннями в галузі логіки суджень; здатний показати необхідність оволодіння основами теорії суджень для вдосконалення розумових здібностей; здатний показати важливу роль законів логіки у розвитку навичок інтелектуальної діяльності; здатний показати корисність навичок у висуванні гіпотез і версій при конструюванні політичного майбутнього (держави, політичної партії, політичної особистості тощо).

IV ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет і значення логіки як науки.

Визначення логіки як науки. Особливості предмета формальної логіки. Логіка — наука про закони і форми правильного мислення. Місце логіки в системі наук.

Культура мислення і роль логіки в її формуванні і розвитку. Складові логічної культури. Соціальне призначення логіки.

Поняття логічної форми (структури) і логічного закону. Єдність і відмінність змісту думки і логічної форми.

Рівні відображення дійсності: чуттєвий і раціональний (абстрактний). Відчуття, сприйняття і уявлення як форми чуттєвого пізнання дійсності. Абстрактне мислення і його характерні особливості. Форми абстрактного мислення: поняття, судження, умовивід.

Тема 2. Семіотичний характер логіки.

Мислення і мова. Визначення мови та її види (природні і штучні). Походження національних мов і їх логічна одноманітність. Співвідношення поетичної мови і мови науки. Засади виникнення штучної мови.

Поняття про знак. Види знаків: знаки-індекси, знаки-образи, знаки-символи. Семіотика як наука про знаки і знакові процеси. Науковий внесок Фердинанда де Соссюра, Чарльза Пірса, Чарльза Морріса. Структура знакового процесу і значення знаку. Виміри семіотичного аналізу мови: синтаксичний, семантичний і прагматичний.

Тема 3. Історичні етапи розвитку логічного знання: Античність і Середньовіччя

Формування логічних знань в Індії і Греції в сер. I тис. до н. е. Взаємозв'язок риторики і логіки в буддизмі. Логічні розробки філософської школи ньяя. Особливості побудови умовиводу в індійській логіці.

Основні представники античної логіки: Парменід, Зенон Елейський, Демокрит, Протагор (інші софісти), Платон та інші. Роль Арістотеля у становленні формальної логіки як науки (виокремлення предмета, використання основного методу — формалізації, формулювання трьох основних законів тощо).

Внесок стоїків (Зенона із Кітіона, Хрисіппа) у розвиток логіки (дослідження складних суджень). Проблема універсалій і варіанти її вирішення в основних напрямках середньовічної схоластичної логіки: реалізмі, номіналізмі, концептуалізмі.

Тема 4. Історичні етапи розвитку логічного знання: Новий час і розвиток логіки від І. Канта до наших днів

Розвиток логіки в період Нового часу. Концепція індукції Ф.Бекона. Декартівське розуміння істини як інтуїтивної очевидності. Ідеї Г. Ляйбніца про можливі світи і необхідність створення штучної мови.

Етапи розвитку математичної логіки. Основні представники математичної логіки: Дж. Буль, Е. Шредер, О. де Морган, П. Порецький, Г. Фреге, Б. Рассел та ін. Становлення логічної семантики.

Розвиток логіки в Україні. Логічні ідеї в працях С. Яворського, Ф. Прокоповича, П. Лодія, О. Потєбні та ін. Драматичні події у розвитку вітчизняної логіки в ХХ ст. Прогрес логічних знань в Україні.

Тема 5. Ім'я та поняття

Загальна характеристика імені і принципи відношення іменування. Поняття як форма мислення. Процес формування понять. Значення поняття: смислове і предметне. Ознаки: істотні і неістотні. Відмінність між поняттями і уявленнями. Логічні способи утворення понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. Функції понять: комунікативна, пізнавальна.

Структура понять: обсяг і зміст. Зміст як сукупність наявних ознак предметів, відображених у понятті. Обсяг поняття — сукупність предметів або явищ, мислимих у понятті. Логічні класи, підкласи та елементи класу. Закон зворотного зв'язку між змістом і обсягом понять.

Відношення між поняттями. Порівнянні і непорівнянні поняття. Сумісні і несумісні поняття.

Роль понять у пізнанні і практичній діяльності людини.

Тема 6. Операції над поняттями

Операції над поняттями як логічні дії, що призводять до утворення нових понять.

Узагальнення — перехід від виду до роду. Категорії як межа узагальнення. Обмеження — перехід від роду до виду. Межа обмеження — одиничне поняття.

Визначення (дефініція) понять. Основні види визначень: семантичні і синтаксичні, явні — атрибутивно-реляційні (визначення через рід і видозмінну ознаку), генетичні, операційні; неявні — контекстуальні, індуктивні, через аксіоми. Правила визначень і можливі помилки у визначенні понять.

Поділ понять і його види: за видозмінюючою ознакою та дихотомія. Правила поділу і можливі помилки в поділі понять. Класифікація, її основні види.

Тема 7. Висловлювання та судження

Загальна характеристика судження і висловлювання. Відмінності між судженням і реченням. Питання і судження. Зміст і форма суджень. Структура судження (суб'єкт, предикат, логічна зв'язка). Представлення структури суджень за допомогою формул.

Просте і складне судження. Прості судження, їх види та структура. Атрибутивні, релятивні та екзистенційні судження. Види атрибутивних суджень. Об'єднана класифікація простих категоричних суджень: загальностверджувальні (А), загальнозаперечувальні (Е), частково стверджувальні (І), частковозаперечувальні (О).

Логічні операції над судженнями: обернення, перетворення, протиставлення суб'єкту, протиставлення предикату.

Тема 8. Умовивід

Загальне поняття про умовивід як форму мислення. Структура умовиводу (засновки, висновки, логічна зв'язка). Поняття логічної підстави і логічного наслідку. Методи та принципи побудови умовиводів. Логічні помилки, що зустрічаються при побудові умовиводів.

Види умовиводів: безпосередні й опосередковані; дедуктивні, індуктивні, традуктивні. Логічна характеристика дедуктивних умовиводів. Визначення дедуктивних умовиводів (силогізмів). Зміст і форма дедуктивних умовиводів. Основні види дедуктивних умовиводів: категоричні, розділові й умовні.

Простий категоричний силогізм (ПКС), його структура. Терміни ПКС. Аксиома та загальні правила категоричного силогізму. Фігури і модуси категоричного силогізму. Відмінності категоричних силогізмів за характером засновків.

Тема 9. Дедуктивні міркування

Простий категоричний силогізм (ПКС), його структура. Терміни ПКС. Аксиома та загальні правила категоричного силогізму. Фігури і модуси категоричного силогізму. Відмінності категоричних силогізмів за характером засновків.

Складні, скорочені і складноскорочені силогізми (ентимема, полісилогізм, соріт, епіхейрема). Місце і роль скорочених силогізмів. Співвідношення скорочених умовиводів і категоріального мислення в процесі пізнання.

Поняття про умовний силогізм. Умовно-категоричний силогізм та його структура. Модуси умовно-категоричного силогізму. Висновки з еквівалентних та одиничних умовиводів.

Розділово-категоричний силогізм. Дилеми, трилеми, полілеми. Основні види дилем: прості і складні, конструктивні і деструктивні. Побудова дилем і логічний шлях висновку.

Тема 10. Правдоподібні міркування

Логічна характеристика індуктивних умовиводів. Визначення, об'єктивна основа і структура індуктивних умовиводів. Види індуктивних умовиводів. Повна індукція. Схема міркування для повної індукції. Достовірний характер знання.

Неповна індукція. Схема міркування для неповної індукції. Ймовірнісний характер знання у випадку з неповною індукцією. Перетворення індуктивних умовиводів. Помилки, що виникають при побудові індуктивних умовиводів. Обмеженість індукції в пізнанні. Роль індуктивних умовиводів в логіці розвитку природничих наук.

Логічна характеристика аналогії (традуктивного умовиводу). Процес проходження умовиводу за аналогією та ознаки цього процесу. Аналогія як рух думки від окремого до окремого, від часткового до загального.

Тема 11. Загальна характеристика основних законів логіки.

Поняття логічного закону. Об'єктивний характер законів логіки як внутрішнього, необхідного, суттєвого зв'язку між думками людини.

Специфіка логічних законів по відношенню до законів природи і суспільства. Універсальний характер логічних законів.

Закон тотожності, закон суперечності, закон вилучення третього, закон достатньої підстави.

Тема 12. Закон тотожності і закон суперечності.

Закон тотожності, його визначення та зміст. Об'єктивна зумовленість і основний смисл закону тотожності як логічної підстави для будь-якого ствердження і висновку. Вимоги до закону тотожності: предметна область та однозначність мислення. Символьна форма запису закону тотожності. Логічні помилки, що виникають унаслідок порушення вимог закону тотожності. Застосування даного закону в науковій і повсякденній діяльності людей.

Тема 13. Закон вилучення третього і закон достатньої підстави.

Закон виключеного третього, його визначення і логічна формула. Сфера застосування закону виключеного третього. Логічні помилки, що виникають унаслідок порушення закону виключеного третього. Символьна форма запису закону виключеного третього. Об'єктивні підстави даного закону, його роль у пізнанні і практичній діяльності.

Тема 14. Логічна характеристика доведення і спростування.

Поняття доведення і його логічна структура: теза, аргументи, демонстрація, логічний зв'язок тези з аргументами. Доведення як різновид умовиводу. Вживання терміна "доведення" в значеннях: факту, джерела даних про факти, логічного процесу мислення, обґрунтування істинності одного судження за допомогою інших. Основні види аргументів: факти дійсності, закони, аксіоми, визначення, раніше доведені положення. Характеристика видів аргументів. Демонстрація як сукупність прийомів обґрунтування тези. Розподіл доведення на види. Поняття прямого доведення, його обґрунтування. Поняття антитези. Непряме доведення та його обґрунтування за допомогою обґрунтування хибності антитези. Доведення від супротивного, або приведення до абсурду.

Поняття про спростування, його логічна структура. Способи спростування: спростування тези, спростування аргументів, спростування 10 зв'язку тези з аргументом. Характеристика способів спростування. Правила доведення і спростування. Стосовно тези: вона має бути чітко сформульована; протягом доказу або спростування вона повинна залишатися тією ж самою. Логічні помилки стосовно аргументів, що трапляються в доведеннях: аргументи мають бути істинними судженнями, аргументи повинні бути достатньою основою для тези.

Значення доведення і спростування в пізнанні, науці і практичній діяльності людей у різних сферах суспільного життя.

Тема 15. Гіпотеза

Поняття категорії «гіпотеза». Для чого створюється гіпотеза та її побудова. Склад гіпотези: різні види умовиводів, аналогії і дедукції.

Стадії побудови гіпотези: вивчення обставин досліджуваного явища (збирання фактів), формування гіпотези, виведення з гіпотези наслідків (розвиток

гіпотези), перевірка цих наслідків на практиці, висновок про істинність або хибність висунутої гіпотези.

4.1 Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль						
1	Предмет і значення логіки як науки.	8	2	1		5
2	Семіотичний характер логіки	8	2	1		5
3	Історичні етапи розвитку логічного знання: Античність і Середньовіччя	8	2	1		5
4	Історичні етапи розвитку логічного знання: Новий час і розвиток логіки від І.Канта до наших днів.	8	2	1		5
5	Ім'я та поняття	8	2	1		5
6	Операції над поняттями.	8	2	1		5
7	Висловлювання та судження.	9	2	2		5
8	Умовивід	7	2			5
9	Дедуктивні міркування.	8	2	1		5
10	Правдоподібні міркування	8	2	1		5
11	Загальна характеристика основних законів логіки.	7	2			5
12	Закон тотожності і закон суперечності.	8	2	1		5
13	Закон вилучення третього і закон достатньої підстави.	8	2	1		5
14	Логічна характеристика доведення і спростування	8	2	1		5
15	Гіпотеза	9	2	2		5
Усього годин		120	30	15		75

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

4.2 Тематика семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
1	Предмет і значення логіки. Семіотичний характер логіки
2	Історичні етапи розвитку логічного знання.

3	Ім'я та поняття. Операції над поняттями
4	Висловлювання та судження.
5	Умовивід, дедуктивні і правдоподібні міркування
6	Загальна характеристика основних законів логіки
7	Логічна характеристика доведення і спростування. Гіпотеза

4.3 Перелік індивідуальних завдань

Головною ціллю індивідуальних завдань є контроль самостійної роботи студентів. Цей контроль здійснюється завдяки написанню студентами доповідей, рефератів, презентацій тощо. Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Здобувач вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 10-15 слайдів, текст доповіді – 4-5 стандартних сторінок комп'ютерного набору.

Теми рефератів, презентацій.

1. Предмет і методи логіки як науки.
2. Співвідношення формальної і діалектичної логіки.
3. Основна проблематика логічної семіотики.
4. Емпіричне відображення дійсності і абстрактне мислення.
5. Поняття істини з погляду філософії і логіки.
6. Зародження і розвиток логічних знань в античну епоху.
7. Арістотель — “батько” формальної логіки.
8. Розвиток логіки в Індії.
9. Основні ідеї і представники середньовічної (схоластичної) логіки.
10. Розвиток логіки у Новий час.
11. Індуктивна логіка Ф. Бекона, Дж. Ст. Мілля, Р. Карнапа.
12. Теорія смислу Г. Фреге.
13. Розвиток логіки протягом XIX–XX століть.
14. Розвиток логіки в Україні.
15. Викладання логіки в Києво-Могилянській академії в XVII– XVIII століттях.
16. Внесок представників Львівсько-Варшавської школи у розвиток логіки.
17. Основні логіко-філософські концепції смислу і значення.
18. Соціальне призначення і функції логіки.
19. Теоретичне і практичне значення логіки.
20. Роль логіки в процесі навчання.
21. Роль логіки у формуванні інтелектуальної культури людини.
22. Основні види логічних помилок і шляхи їх подолання.
23. Характеристика поняття як форми мислення.
24. Теорія іменування в логіці.
25. Боротьба психологізму і логіцизму в логіці.
26. Логічні відношення між поняттями.
27. Логічні операції над поняттями.

28. Класифікація, її роль у науці і практиці.
29. Загальна характеристика судження як форми мислення.
30. Специфіка модальних суджень.
31. Відношення між судженнями.
32. Логічні операції над судженнями.
33. Логічна характеристика складних суджень, побудованих за допомогою логічних сполучників.
34. Основні закони логіки.
35. Умовивід як форма мислення.
36. Основні види умовиводів: дедуктивні, індуктивні, традуктивні (аналогії).
37. Специфіка безпосередніх умовиводів.
38. Простий категоричний силлогізм.
39. Складні і складно-скорочені силлогізми.
40. Характеристика розділових і умовних силлогізмів.
41. Індукція з погляду логіки та її роль у пізнанні.
42. Гіпотеза та її роль у науці.
43. Логічна характеристика аналогії.
44. Логічна характеристика доведення і спростування.
45. Використання доведень і спростувань у науці і практичній життєдіяльності.

4.4 Самостійна робота

Під час самостійної роботи здобувачі опрацьовують матеріал аудиторних занять курсу, і питання винесені на самостійне вивчення. Розподіл часу самостійної роботи виконується згідно плану навчального процесу та робочого плану дисципліни. Під час самостійної роботи здобувачі звертаються до літератури теоретичного курсу та допоміжної методичної літератури в разі необхідності.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;
- робота з рекомендованою основною і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- підготовка творчих робіт (есе, реферати, презентації, виступ на конференції та ін.);
- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульною контрольною роботою та диференційним заліком.

Контроль виконання самостійної роботи відбувається при обговореннях на семінарах, при написанні модульної контрольної роботи.

У КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

З дисципліни «Порівняльна політологія», яка завершуються іспитом, поточна успішність оцінюється, виходячи зі 100 балів

Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;
- модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;
- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі диференційного заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді історичних і політичних ситуацій, вміння складати порівняльні характеристики різних політологічних теорій у відповідності з історичними умовами їх формування, виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати власну точку зору та робити висновки, грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи;
- вміння критично осмислювати основні ідеї як вітчизняної так і зарубіжної політичної думки.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
81 – 89	B	добре	

75 – 80	C	задовільно	зараховано
65 – 74	D		
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; оцінювання активності участі у дискусіях
2.	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> письмовий звіт або реферат, або презентація про виконання індивідуального завдання; оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3.	Модульна контрольна робота	<ul style="list-style-type: none"> питання до контрольної роботи
	Підсумковий контроль	<ul style="list-style-type: none"> питання до диференційного заліку

VII СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Порівняльна політологія», форми і терміни контролю для денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – контроль поточної роботи на семінарських заняттях. Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати	25	40	1-18

	кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.			
2	Написання реферату, або презентація.	5	10	1-18
3	Модульна контрольна робота 1	12	25	18
4	Модульна контрольна робота 2	12	25	
5	Оцінка поточної успішності	55	100	19
	Підсумковий контроль	55	100	19

VIII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1 Основна література

1. Бандурка О. М., Тягло О. В. Курс логіки: Підручник. — К., 2002.
2. Бартон В. И. Логика. — Минск, 2001.
3. Берков В. Ф. Логика: Учебник для вузов. — Минск, 2002.
4. Богдановський І.В., Льовкіна О.Г. Логіка: опорний конспект лекцій – К., 2007.
5. Дуцяк І.З. Логіка: Підручник. – К., 2010.
6. Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник — 10-е вид. — К., 2008.
7. Жоль К. К. Методы научного познания и логика для юристов. — К., 2001.
8. Івін О. А. Логіка. — К., 1996. 14.Ішмуратов А. Т. Вступ до філософської логіки. — К., 1997.
9. Карамишева Н.В. Логіка (теоретична і прикладна): навч. посіб. / Н.В. Карамишева. – К.: Знання, 2011. – 455 с.
10. Конверський А. Є. Логіка (традиційна та сучасна): Підручник для студ. вищих навч. закладів – 2-е вид. — К., 2008.
11. Логіка: Підручник для студ. вищих навч. закладів / За заг. ред. В.Д. Титова. – Харків, 2005.
12. Логіка для юристів: Навч. посібник / За заг. ред. В.І. Цимбалюка. – Львів, 2007.
13. Мозгова Н.Г. Логіка: Навч. посібник. – 2-е вид. – К., 2008.
14. Ряшко В.І. Логіка: Навч. посібник. – К., 2009.
15. Тофтул М.Г. Логіка: Підручник. – 2-е вид. – К., 2008.
16. Тягло О.В. Критичне мислення: Навч. посібник. – Харків, 2008.
17. Хоменко І. В. Логіка для юристів. — К., 2001.
18. Хоменко І. В. Логіка: Підручник для студ. вищих навч. закладів. – К., 2007.
19. Хоменко І. В. Логіка: теорія і практика: Підручник. – К., 2010.
20. Щербина О.Ю. Логіка для юристів: Курс лекцій. – 3-є вид. – К., 2007. Д. - Львів: "Новий Світ-2000", 2005. -440 с
21. Cori M. Irving. Carl Cohen. Introduction to logic. – Prentice Hall, 1998.
22. Lambert K., Ulrich W. The Nature of Argument. – New York, 1980.
23. Lumosity: Brain Games & Brain Training [Electronic resource]. – Access mode: www.lumosity.com

8.2 Додаткова література

1. Хоменко І. В. Логіка для юристів. — К., 2001.

2. Хоменко І. В. Логіка: Підручник для студ. вищих навч. закладів. – К., 2007.
3. Хоменко І. В. Логіка: теорія і практика: Підручник. – К., 2010.
4. Щербина О.Ю. Логіка для юристів: Курс лекцій. – 3-є вид. – К., 2007. Д. - Львів: "Новий Світ-2000", 2005. -440 с
5. Cori M. Irving. Carl Cohen. Introduction to logic. – Prentice Hall, 1998.
6. Lambert K., Ulrich W. The Nature of Argument. – New York, 1980.
7. Lumosity: Brain Games & Brain Training [Electronic resource]. – Access mode: www.lumosity.com